

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

ПРОГРАМА

КВАЛІФІКАЦІЙНОГО ІСПИТУ

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійна програма	Дошкільна освіта
Освітньо-професійного ступеня	фаховий молодший бакалавр

Програма кваліфікаційного іспиту для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта, освітньо-професійної програми Дошкільна освіта, освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр

Програму кваліфікаційного іспиту розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від 4 березня 2026 №3

Голова циклової комісії Альона ДОЦЕНКО

Програму кваліфікаційного іспиту затверджено Педагогічною радою Фахового коледжу «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

Протокол від 20 березня 2026 №3

Голова Педагогічної ради Зоя ГЕЙХМАН

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У Фаховому коледжі «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка основою підготовки фахівчинь/фахівців освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр є нормативно-правова база освіти: Закон України «Про освіту», Закон України «Про фахову передвищу освіту», «Положення про організацію освітнього процесу у Фаховому коледжі «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка», Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії у Фаховому коледжі «Універсум» Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, Стандарт фахової передвищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», освітньо-професійна програма Дошкільна освіта фахової передвищої освіти та інші нормативно-правові документи.

Форма атестації студентів – кваліфікаційний іспит. Програму кваліфікаційного іспиту складено з урахуванням програмових вимог до змісту дисциплін циклу професійної та практичної підготовки фахових молодших бакалаврів дошкільної освіти освітньо-професійної програми зі спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Мета кваліфікаційного іспиту полягає у перевірці досягнення результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою та Стандартом фахової передвищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», що передбачає єдність теоретичної і практичної професійно-педагогічної підготовки фахових молодших бакалаврів з дошкільної освіти, та їхньої готовності компетентно і відповідально розв'язувати типові задачі професійної діяльності.

Атестація випускниць/випускників проводиться Екзаменаційною комісією на основі аналізу успішності навчання, оцінки якості вирішення випускницями/випускниками професійних завдань, які запропоновані на кваліфікаційному іспиті.

Екзаменаційні білети розроблено з урахуванням теоретичних та практичних завдань з педагогіки, психології та спеціальних дошкільних

методик, що є визначальними у формуванні професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Практичні завдання зі спеціальних дошкільних методик спрямовані на виявлення готовності випускницями/випускниками вирішувати професійні завдання. Завдання білетів кваліфікаційного іспиту у своїй сукупності охоплюють матеріал з різних розділів фахових навчальних дисциплін, винесених на кваліфікаційний іспит, і не повторюють одне одного.

Атестація випускниць/випускників проводиться Екзаменаційною комісією на основі аналізу успішності навчання, оцінки якості вирішення випускницями/випускниками професійних завдань, які ставляться на кваліфікаційному іспиті.

До Атестації допускаються студенти, які виконали навчальний план підготовки фахового молодшого бакалавра з дошкільної освіти.

1. Результати навчання

Випускник/випускниця з дошкільної освіти повинен демонструвати такі результати навчання:

- упорядковує універсальне, розвивальне середовище у групах раннього та передшкільного віку з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дитини;
- планує та організовує освітній процес у закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів здоров'язбереження, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії;
- встановлює зв'язок між процесом розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до їхніх вікових особливостей;
- окреслює завдання, форми взаємодії «родина – заклад дошкільної освіти – початкова школа» та їх реалізації в умовах закладу дошкільної освіти;
- виявляє та узагальнює результати різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку з використанням педагогічних технологій;
- формує моральні цінності у дітей дошкільного (раннього та передшкільного)

віку відповідно до морально-етичних норм;

- передбачає та оцінює результати власної діяльності з урахуванням закономірностей освітнього процесу закладу дошкільної освіти;
- визначає концептуальні засади, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку;
- визначає завдання, зміст специфічно дитячих видів діяльності (предметно - практичної, ігрової, пізнавальної) та організовує їх відповідно до освітніх програм;
- організовує умови безпечного середовища у природному, предметному та соціальному оточенні в процесі організації різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку;
- має навички збереження та зміцнення психічного, фізичного та соціального здоров'я, попередження та протидії булінгу, формує навички здорового способу життя у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку;
- здійснює педагогічну комунікацію з іншими суб'єктами освітнього процесу закладу дошкільної освіти на засадах етики професійного спілкування та оцінює результативність педагогічної взаємодії;
- знає нормативно-правові документи, законодавчі акти у сфері дошкільної освіти і використовує їх у практичній діяльності;
- формує компетентності у просторі освітніх напрямів роботи закладу дошкільної освіти через організацію самостійної творчої діяльності (ігрової, художньо-естетичної) дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку;
- визначає особливості та способи організації провідної (ігрової) діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку в освітньому процесі закладів дошкільної освіти;
- володіє методиками та технологіями зони актуального та ближнього розвитку дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку різного рівня розвитку;
- формує національно-патріотичні почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, а також ціннісне ставлення до культурних надбань

українського народу, повагу до представників різних національностей і культур;

- організовує та розділяє предметно-просторове розвивальне середовище на осередки діяльності в групах дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку;
- аналізує перспективний педагогічний досвід в системі дошкільної освіти та використовує його в подальшій роботі з дітьми дошкільного (раннього та передшкільного) віку;
- забезпечує формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

2. Методика та форма проведення

Форма проведення: комбінована

Завдання кваліфікаційного іспиту:

- 1) *25 тестових питань різних типів.*
- 2) *Практичне завдання.*
- 3) *Практичний кейс.*

Кваліфікаційний іспит проводиться з використанням сервісних служб Google, зокрема: Google forms – для проведення тестування.

1. На початку іспиту студенти обирають білети.
2. За обраним номером білету, виконують тестові завдання. На виконання тестів відводиться 40 хвилин.
3. Після перерви (30 хв) розпочинається друга частина іспиту.
4. Студенти, відповідно до обраного номеру, отримують від секретаря Екзаменаційної комісії білет, який містить практичне завдання та практичний кейс.
5. На підготовку до відповіді надається 20 хвилин.
6. Тривалість відповіді студента – 10-15 хвилин.

3. Критерії оцінювання

Оцінювання результатів складання кваліфікаційного іспиту здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання та відповідною рейтинговою оцінкою.

- 1) Виконання тестів оцінюється у 25 балів.

2) Виконання практичного завдання оцінюється у 40 балів.

3) Виконання практичного кейсу – 35 балів.

Критерії оцінювання тестових завдань

Номер	Кількість балів	Характеристика
Тести 1-25	Завдання оцінюється в 1 бал: 1 бал – вказано правильну відповідь; 0 балів – вказано неправильну відповідь або відповіді не надано. Максимальна кількість балів за дане завдання – 25 балів.	Допомагає оцінити вміння студентів визначати в повному обсязі поняття, принципи, форми та методи роботи.

Критерії оцінювання практичного завдання

Бали	Значення оцінки (характеристика відповіді)
33–40 балів	Практичне завдання виконано студенткою/студентом самостійно без помилок, демонструє всі види професійної діяльності, визначені освітніми стандартами, при цьому виявляючи уяву, фантазію, творчість. Вміють грамотно обґрунтовувати представлені результати, вміло оперують термінологією на основі глибоких знань програмового матеріалу, спроможні навести приклади за програмою. Виконані завдання є доказом, що студент знає програми за якими працюють дошкільні заклади освіти, використовує теоретичні знання в практичній частині на іспиті.
25–32 бали	Наведено логічно правильні та послідовні етапи виконання завдання, але студент допускає деякі неточності в практичній частині. Важливі ключові моменти викладені не в повному обсязі, наведені приклади обґрунтовано недостатньо. Допущено незначні помилки, що суттєво не впливають на правильність виконаного завдання. В цілому студенти демонструють знання та вміння використовувати програмовий матеріал.
16–24 бали	Практичне завдання виконане студентом, є доказом того, що вона /він/ спроможні продемонструвати сучасні методичні прийоми і засоби. Деякі з ключових моментів обґрунтовано недостатньо або не обґрунтовано взагалі. Не можуть грамотно скласти конспект заняття, прописати структуру, допускає чимало граматичних і орфографічних помилок. Не здатні продемонструвати емпатійність, креативність, творчість, що впливає на результат відповіді. В результаті така відповідь може бути неповною.

4–15 балів	<p>Робота виконана не в повному обсязі: поверхово подано визначення, терміни. Методичні рекомендації свідчать про низький рівень підготовки у знаннях методик педагогічних та мистецьких дисциплін. У практичній частині студент не здатен поєднати отримані знання з сучасними інноваційними технологіями, що рекомендовані законодавчими і нормативними документами.</p> <p>Завдання виконані на низькому методичному рівні. Отримана відповідь та виконане завдання не може претендувати на високі результати.</p>
0–3 бали	<p>Відповідь студентки/студента не розкриває теоретичні знання, що свідчить про слабку підготовку. Відповідь поверхова, не розкрито зміст питання, не наведено приклади прописані сучасною програмою. З цієї причини, відповідь не дає можливості виявити загальний рівень знань студента. Практичне завдання виконане неохайно, чимало виправлень, закреслень. Все це засвідчує, що у студентки /студента/ відсутнє розуміння елементарних уявлень про базові закономірності та принципи дошкільної освіти.</p>

Критерії оцінювання практичного кейсу

Бали	Значення оцінки (характеристика відповіді)
28–35 балів	<p>На основі ґрунтовних і системних знань з дошкільної педагогіки та дитячої психології, спеціальних дошкільних методик запропоновано чітке вирішення ситуативного завдання. Відповідь студентки/студента характеризується точністю формулювань, логікою, креативністю. В якості аргументації студентка/студент наводить не лише програмний, а й додатковий матеріал. Відповідь віддзеркалює уміння оперувати теоретичними положеннями у системному їх зв'язку із практичними вміннями.</p>
27–19 балів	<p>Студентка/студент, на основі теоретичних положень, принципів дошкільної педагогіки, дитячої психології, спеціальних дошкільних методик аналізують ситуативне завдання, наводять окремі приклади їхнього застосування в практичній діяльності, але не завжди можуть обґрунтовано довести їхню важливість, чітко окреслити сильні і слабкі сторони. Знання переважно обмеженні компетентністю в рамках програмного матеріалу.</p>
18–5 балів	<p>Студентка/студент можуть самостійно застосовувати теоретичні знання в стандартних ситуаціях, відповідь логічна, але розуміння не є комплексним. Неналежно володіють навичками системного обґрунтування запропонованих рішень щодо планування освітнього процесу з дітьми дошкільного віку. Висновки щодо</p>

	пропонованих рішень для ситуативного завдання мають чіткий, але переважно теоретичний характер. Відсутня (або недостатня) прикладна аргументація.
0–4 бали	Мінімальний рівень виконання завдання, відповідь містить недоліки та помилки, виконання завдання характеризується недостатньою обґрунтованістю, фрагментарністю; у студента наявне мінімальне володіння теоретичним матеріалом з питань, наведених у ситуації.

Шкала відповідності оцінок.

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Критерії оцінювання знань та умінь студентів
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними помилками.
B	82 - 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75 - 81 балів	Добре – в цілому д рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок.
D	69 - 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь).
F	1 – 59 балів	Незадовільно – незадовільний (досить низький) рівень знань (умінь).

4. Програма кваліфікаційного іспиту

1. Наукові засади та предметне поле дошкільної педагогіки.
2. Сучасний погляд на дитину як на суб'єкт власного розвитку та об'єкт виховання.
3. Історичний огляд виникнення систем дошкільної освіти за кордоном.
4. Етапи формування та характерні риси української національної системи дошкілля.
5. Місце закладів дошкільної освіти (ЗДО) у структурі безперервної освіти України.
6. Порівняльна характеристика сучасних варіативних програм виховання дошкільників.
7. Гуманістична спрямованість мети та пріоритетних завдань виховання дітей.
8. Психолого-педагогічні домінанти розвитку та виховання малюків раннього віку.
9. Система роботи щодо зміцнення здоров'я та фізичного гартування дітей.
10. Теоретичні основи та шляхи активізації розумового розвитку вихованців.
11. Класифікація методів навчання та вибір оптимальних форм організації пізнання.
12. Дидактичні вимоги до проведення занять як провідної форми навчання в ЗДО.
13. Механізми морального становлення особистості та формування етичних уявлень.
14. Трудова діяльність як засіб виховання: види праці та методика їх впровадження.
15. Зміст та засоби естетичного виховання: формування художнього смаку.
16. Сутність освітнього процесу в ЗДО: принципи цілісності та наступності.
17. Технологія та види планування освітньої роботи у різних вікових групах.
18. Теоретико-методологічний апарат дитячої психології та методи вивчення дитини.
19. Аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів психічного розвитку

особистості.

20. Соціалізація дитини: від перших контактів до входження в дитячий колектив.
21. Трансформація пізнавальних процесів (увага, пам'ять, мислення) у дошкільному віці.
22. Еволюція провідних видів діяльності: від маніпуляції предметами до гри та навчання.
23. Формування емоційного інтелекту та розвиток вольової регуляції поведінки.
24. Психологічні новоутворення та передумови розвитку особистості в ранньому віці.
25. Динаміка розвитку самосвідомості та особистісних якостей дошкільника.
26. Психологічні критерії готовності старшого дошкільника до шкільного життя.
27. Феноменологія гри як провідної діяльності: аналіз основних теоретичних концепцій.
28. Генезис української народної іграшки: від традиції до сучасності.
29. Педагогічні функції іграшки в різних видах діяльності дошкільників.
30. Моделювання предметно-ігрового середовища для стимулювання дитячої активності.
31. Стратегії партнерської взаємодії вихователів з сім'ями вихованців.
32. Сучасний інструментарій (методи та форми) співпраці дитячого садка і родини.
33. Роль батьківської підтримки у соціальній адаптації дітей з особливими потребами.
34. Педагогіка партнерства в інклюзивній групі: взаємодія фахівців та батьків.
35. Спектр та зміст психолого-педагогічних послуг для дітей з ООП у закладі.
36. Наступність між ЗДО та школою в ідеології Нової української школи (НУШ).

37. Теоретичне обґрунтування значення рухливих ігор для всебічного розвитку.
38. Історичні та методичні аспекти розвитку теорії рухливих ігор.
39. Систематизація та класифікація рухливих ігор за різними ознаками.
40. Технологія варіювання та методичного ускладнення ігрових завдань.
41. Критерії добору ігрового матеріалу при проектуванні освітньої роботи.
42. Загальна методика керівництва рухливими іграми в дитячому садку.
43. Диференційований підхід до проведення ігор у різних вікових категоріях.
44. Організація та методика проведення естафет і змагальних ігор (атракціонів).
45. Етнопедагогічний аспект: методика впровадження народних ігор у побут ЗДО.
46. Структурні компоненти та змістове наповнення заняття з фізкультури.
47. Типологія фізкультурних занять: від класичних до нестандартних форм.
48. Особливості проведення фізкультури з вихованцями різних періодів дитинства.
49. Раціональне використання способів організації дітей під час виконання вправ.
50. Моніторинг фізичного навантаження: темп, дозування та моторна щільність.
51. Специфіка проведення занять на свіжому повітрі з урахуванням сезонності.
52. Система фізкультурно-оздоровчої роботи в щоденному графіку життєдіяльності.
53. Стимулювання діалогічної активності через повсякденне спілкування з вихователем.
54. Методичні вимоги до організації та проведення навчальних бесід.
55. Навчання дітей переказуванню: вибір текстів та прийоми роботи.
56. Розвиток креативності через творче розповідання: умови та стимули.
57. Система педагогічних дій при навчанні дітей складанню власних сюжетів.

58. Психолого-педагогічні особливості засвоєння поетичних текстів на пам'ять.
59. Методика роботи над виразним читанням та запам'ятовуванням віршів.
60. Організація книжкового куточка як осередку мовленнєвого та естетичного розвитку.
61. Освітнє значення куточка природи в закладі дошкільної освіти.
62. Ділянка закладу дошкільної освіти.
63. Методи та форми ознайомлення дітей з природою.
64. Спостереження в природі, їх значення, види, зміст у кожній віковій групі.
65. Структура спостережень. Особливості організації і методика керівництва в різних вікових групах.
66. Пошуково-дослідна діяльність дітей.
67. Ігри з природним матеріалом, значення, умови для них.
68. Дидактичні ігри природничого змісту, види методики керівництва в різних вікових групах.
69. Словесні методи ознайомлення дітей з природою.
70. Експерсії та прогулянки з дітьми в природу, відмінність експерсій від прогулянок.
71. Організація і методика проведення експерсій і прогулянок на природу в різних вікових групах.
72. Значення та завдання формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку.
73. Форми організації навчання дошкільників елементарної математики.
74. Роль наочності у навчанні елементарної математики. Види наочного матеріалу і вимоги до нього.
75. Формування уявлень про кількість у різних вікових групах.
76. Етапи розвитку діяльності лічби у молодшому дошкільному віці.
77. Методика ознайомлення з утворенням чисел та навчання кількісної і порядкової лічби.
78. Методика ознайомлення з цифрами та арифметичними задачами дітей

старшого дошкільного віку.

79. Формування уявлень про величину предметів у дітей різних вікових груп.
80. Особливості сприйняття величини предметів дітьми молодшого дошкільного віку.
81. Особливості вимірювальної діяльності дітей старшого дошкільного віку.
82. Методика ознайомлення дітей старшого дошкільного віку з поняттями глибини, ваги, загальноприйнятими мірами: сантиметром, метром, літром, кілограмом.
83. Формування уявлень про геометричні фігури у дітей різних вікових груп.
84. Розвиток орієнтування у просторі в різних вікових групах.
85. Розвиток орієнтування у часі в різних вікових групах.
86. Ознайомлення старших дошкільників з календарем як системою мір часу.
87. Формування у старших дошкільників уміння вимірювати час за годинником, розвиток у них здатності планувати у часі свою діяльність.
88. Значення образотворчого мистецтва та конструювання для всебічного розвитку дітей дошкільного віку.
89. Методика навчання малювання дітей дошкільного віку в різних вікових групах.
90. Значення декоративного малювання для виховання і розвитку дітей дошкільного віку.
91. Методика навчання дітей дошкільного віку ліплення.
92. Методика навчання дітей дошкільного віку аплікації.
93. Методика навчання конструювання дітей різних вікових груп у ЗДО.

*Зразок завдань екзаменаційного білета
кваліфікаційного іспиту*

Білет № _____

Тестові завдання

Завдання 1 – 15 мають по декілька варіантів відповіді, з яких лише ОДНА правильна. Виберіть правильну відповідь.

1. Метою дошкільної освіти є:

- А. виконання рішень педагогічної ради;
- Б. робота з підвищення педагогічної культури педагогів;
- В. формування особистості дитини, підготовка до школи.

2. Галузь педагогіки, яка вивчає закономірності виховання дітей у сім'ї – це:

- А. соціальна педагогіка;
- Б. етнопедагогіка;
- В. сімейна педагогіка.

3. Автором теорії «вільного виховання» є:

- А. Г. Сковорода;
- Б. Ж.-Ж. Руссо;
- В. Й.-Г. Песталоцці.

4. Праця дітей дошкільного віку, спрямована на підтримання чистоти і порядку в приміщенні, на відведеній ділянці, допомога дорослим при організації режимних процесів – це:

- А. побутова праця;
- Б. господарсько-побутова праця;
- В. праця в природі.

5. Ігри, в яких ігрова діяльність має яскраво виражений самодіяльний і творчий характер, називаються:

- А. народними;
- Б. творчими;
- В. розважальними.

6. Провідним видом пам'яті дитини дошкільного віку є:

- А. довільна пам'ять;
- Б. мимовільна пам'ять;
- В. логічна пам'ять.

7. Мовлення дитини, яке виникає під час діяльності та звернене до самої себе називається:

- А. контекстним;
- Б. ситуативним;

В. егоцентричним.

8. Провідною діяльністю дітей дошкільного віку є:

- А. гра;
- Б. навчання;
- В. спілкування з однолітками.

9. Мислення дітей раннього віку переважно є:

- А. образним і словесним;
- Б. наочно-дійовим;
- В. наочно-дійовим і образним.

10. Експеримент – це:

- А. активний метод вивчення психіки дитини;
- Б. спеціально організована форма дослідження психічного розвитку дитини;
- В. навмисно створені умови.

11. Провідною діяльністю періоду немовляти є:

- А. емоційне спілкування;
- Б. предметна діяльність;
- В. ігрова діяльність.

12. Щоб забезпечувати розвиток дитини, педагог має знати:

- А. загальні закономірності розвитку дітей;
- Б. індивідуальні особливості кожного вихованця;
- В. загальні закономірності розвитку дітей та їх індивідуальні особливості.

13. Знаряддеві дії – це дії:

- А. у яких один предмет (знаряддя) впливає на інші предмети;
- Б. за допомогою яких дитина орієнтується в довкіллі;
- В. за допомогою яких дитина пізнає навколишню дійсність

14. Дитяча психологія вивчає:

- А. розвиток психічних процесів дитини;
- Б. формування особистості дитини;
- В. факти і закономірності психічного розвитку дитини.

15. Розвиток інтелектуальних почуттів пов'язаний зі становленням:

- А. пізнавальної діяльності;
- Б. ігрової діяльності;
- В. навчальної діяльності.

Завдання 16 – 20 мають по декілька правильних відповідей. Оберіть їх.

16. До періодів дошкільного віку належать:

1. період новонародженості;
2. період немовляти;
3. молодший дошкільний вік;
4. середній дошкільний вік;

5. старший дошкільний вік.

17. До комплексу загартовувальних процедур із дітьми дошкільного віку належать:

1. повітряні ванни;
2. гігієнічні процедури;
3. водні процедури;
4. сонячні ванни;
5. повноцінний сон.

18. Увага дітей дошкільного віку має такі особливості:

1. нетривала зосередженість, схильність до значних коливань;
2. мимовільність;
3. залежність від виду занять;
4. неспроможність переключення на власний розсуд з одного об'єкта на інший за відсутності довільної психічної регуляції;
5. залежність від стану здоров'я;
6. залежність від віку дітей;
7. слабкий розподіл уваги (неможливість одночасно виконувати два або більше видів діяльності).

19. Зміст сенсорного виховання охоплює:

1. розвиток слухової чутливості;
2. формування моральних уявлень;
3. розвиток фонематичного і музичного слуху;
4. розвиток рухового апарату;
5. розвиток вміння вслухуватись і розрізняти звуки;
6. розвиток тактильної чутливості;
7. розвиток нюхових і смакових відчуттів.

20. Особливості притаманні праці дітей дошкільного віку:

1. тісний зв'язок з грою;
2. умовність, відсутність суспільно значущого результату;
3. виховна значущість праці;
4. здатність мотивувати трудову діяльність;
5. реалізація вмінь у самостійно обраній сфері діяльності.

Встановіть відповідність:

21. Між методами морального виховання та їхніми групами:

I. Методи формування моральної поведінки.	1. Привчання.
II. Методи формування моральної свідомості.	2. Переконання у формі роз'яснення.
III. Методи стимулювання почуттів і відношень.	3. Навіювання.
	4. Вправи.
	5. Приклад.

- 6. Заохочення.
- 7. Керівництво діяльністю.
- 8. Етична бесіда.
- 9. Покарання.

22. Між поняттями та їхніми визначеннями:

- I. Співвідносні дії.
  - II. Комплекс поживлення.
  - III. Знаряддєві дії.
  - IV. Прогресивні рухи і дії.
  - V. Гальмівні рухи і дії.
1. Система позитивних емоційно-рухових реакцій дитини у відповідь на появу в полі зору людини.
  2. Рухи і дії, які сприяють розвитку дитини, отриманню нових вражень від навколишнього світу.
  3. Рухи і дії, які стримують розвиток, відсторонюють дитину від навколишнього світу.
  4. Дії, мета яких полягає у маніпуляції з двома або декількома предметами, їхніми частинами у певні просторові відношення (складання, нанизування, добирання за величиною, формою, розміщення у певному порядку).
  5. Дії, в яких один предмет використовується для впливу на інші предмети.
  6. Зовнішні прояви системи рухових реакцій дитини.

23. Між видами уяви та її характеристиками:

- I. Відтворювальна (репродуктивна) уява.
  - II. Мимовільна уява.
  - III. Творча уява.
  - IV. Довільна уява.
1. Цілеспрямоване відтворення і перетворення отриманих раніше вражень
  2. Цілеспрямоване, усвідомлене відтворення і перетворення отриманих раніше вражень
  3. Процес усвідомлення отриманих раніше вражень
  4. Процес створення людиною образів об'єктів на основі опису, схем, креслень, нотних записів тощо
  5. Процес створення нових, оригінальних образів та ідей

24. Встановіть послідовність етапів обстеження предметів дитиною дошкільного віку:

	виокремлення основних частин предмета, визначення його властивостей
	визначення просторового розміщення одних частин предмета стосовно інших
	повторне цілісне сприймання предмета, закріплення враження
	сприймання цілісного предмета, створення загального враження про нього

виокремлення дрібніших частин предмета, з'ясування їхнього просторового розміщення стосовно основних частин предмета
--

Завершіть речення

25. Спеціально організована, динамічна взаємодія педагога і дітей, спрямована на забезпечення їхнього навчання, виховання, розвитку – це _____.

Практичне завдання

Складіть програмовий зміст та план-конспект заняття з цікавої математики для дітей середньої групи, де будуть розв'язані такі завдання: знайомство з цифрою 4; закріплення просторових відношень: праворуч, ліворуч, попереду, за; вміння лічити предмети.

Практичний кейс

Вихователь пропонує дітям оформити магазин іграшок. Іграшок багато, вони яскраві, але лежать безладно. У магазині оформлюють дві полицки, куди ставлять іграшки відповідних розмірів: великі, маленькі. Дітей розподіляють на дві підгрупи, кожна оформлює свою полицку: один учасник розставляє іграшки, всі інші члени підгрупи приносять їх.

1. Проаналізуйте хід дидактичної гри (вправи). Підберіть назву, зазначте вік дітей, мету.

2. Визначте, це дидактична гра чи вправа. Уточніть відмінності між дидактичною грою і дидактичною вправою. Обґрунтуйте свою думку.

3. Враховуючи психологічні особливості дітей зазначеного віку, доведіть доцільність використання у навчанні дошкільників дидактичних ігор та вправ.

Виконання тестового завдання

Тестове завдання виконується за посиланням в програмі Google forms.

Практичне завдання

Складіть програмовий зміст та план-конспект заняття з цікавої математики для дітей середньої групи, де будуть розв'язані такі завдання: знайомство з цифрою 4; закріплення просторових відношень: праворуч, ліворуч, попереду, за; вміння лічити предмети.

Відповідь:

Тема: Число і цифра 4. Просторові відношення: праворуч, ліворуч, попереду, за.

Мета: ознайомити дітей із числом і цифрою 4; розвивати вміння лічити предмети; закріпити навички розміщення предметів справа, зліва, попереду, за; виховувати самостійність.

Матеріали: *демонстраційний:* фланелеграф, чотири картинки із зображенням зернятка, чотири картинки із зображенням снігурів, картинка із зображенням лисиці, зайчика, вовка, ведмедя, оленя, ялинки; картка з цифрою 4; *роздавальний:* набір карток із цифрами від 1 до 4, набори лічильних паличок.

Перебіг заняття

1. Психогімнастика.

2. Ознайомлення з числом і цифрою 4. Лічба в межах 4.

– На дошці - три картинки із зображенням снігурів.

– Даринка взимку щодня виносить птахам зернятка. Скільки сьогодні прилетіло снігурів? *(Три.)*

– А скільки зернятка винесла Даринка? *(Три.)*

Висновок: пташок стільки ж, скільки і зернятка. Їх порівну.

– Пізніше прилетів ще один снігур. *(Вихователька додає одну картинку.)*

– Скільки стало снігурів? *(Чотири.)*

– Чого більше: зерняток чи пташок? А менше?

– Чи вистачить пташкам зерняток? Як зробити, щоб стало порівну?

(Додати ще одне зернятко або прибрати одну пташку.)

Вихователька пропонує додати одне зернятко.

– Скільки стало пташок? Зерняток?

Вихователька показує цифру 4.

– Це цифра 4. Вона вказує на чотири предмети .

3. Гра «Знайди своє місце».

У дітей на столах картки із зображеннями цифр 1, 2, 3, 4.

– Покладіть перед собою цифри від 1 до 3. Як ви думаєте, після якої цифри ми поставимо цифру 4? Покладіть картку з цифрою 4.

– Яка цифра стоїть зліва від цифри 4?

– Між якими цифрами стоїть цифра 2? 3?

4. Фізкультхвилинка.

Діти ходять по колу, примовляючи:

- Совонька - сова, велика голова,
Сиділа, сиділа та й полетіла.

Після цих слів діти розводять руки в сторони, ходять по кімнаті, ніби літають. Вихователька плескає в долоні чотири рази, і діти знову стають у коло.

5. Продовження ознайомлення з числом і цифрою 4.

- Візьмемо цифру 4 в подорож зимовим лісом. Скажіть, у зимовому лісі дерева з листочками чи без?
- Чому взимку дерева скидають листя? Чи про всі дерева ми можемо це сказати?
- Яке дерево залишається зеленим?
- Викладіть на столі з лічильних паличок чотири деревця.

Завдання вчить схематично зображувати той чи інший предмет, розвиває дрібну моторику рук, уяву. Деякі діти досить швидко можуть впоратися, тому завдання можна ускладнити, запропонувавши викласти дерева, використовуючи палички, що лежать на столі. Наприклад, завдання може звучати так: доповніть малюнок паличками таким чином, щоб утворилося дерево. Так само можна обмежити в кількості паличок, що використовуються.

6. Гра «Хто живе в зимовому лісі».

Вихователька розкладає на столі картинки із зображенням тварин.

- Хто взимку в лісі не спить? Назвіть цих тварин.

Розгляньте картинки, що лежать на столі, і оберіть зображення тварин, яких ми можемо зустріти в зимовому лісі.

- Скільки картинок ви обрали? (*Заєць, лисиця, вовк, олень - чотири картинки.*) Діти пояснюють, чому не обрали ведмедя. Знайдіть цифру, що позначає число звірів. Далі вихователька викликає по черзі дітей і просить розмістити цих тварин на фланелеграфі біля ялинки: справа від ялинки розташуйте зайчика, лисичку – праворуч від зайчика, вовка – зліва від ялинки, а оленя – ліворуч від вовка.

Якщо дозволяє час, можна запропонувати дітям гру «Відгадай». Діти заплющують очі, а вихователька змінює місцями тварин. Потім діти розплющують очі й говорять, які тварини змінилися місцями і де стоять зараз.

7. Підсумок заняття.

- З якою цифрою ви ознайомилися?
- Яку кількість предметів позначає цифра 4?

Практичний кейс

Вихователь пропонує дітям оформити магазин іграшок. Іграшок багато, вони яскраві, але лежать безладно. У магазині оформлюють дві полицки, куди

ставлять іграшки відповідних розмірів: великі, маленькі. Дітей розподіляють на дві підгрупи, кожна оформлює свою полицку: один учасник розставляє іграшки, всі інші члени підгрупи приносять їх.

1. Проаналізуйте хід дидактичної гри (вправи). Підберіть назву, зазначте вік дітей, мету.

2. Визначте, це дидактична гра чи вправа. Уточніть відмінності між дидактичною грою і дидактичною вправою. Обґрунтуйте свою думку.

3. Враховуючи психологічні особливості дітей зазначеного віку, доведіть доцільність використання у навчанні дошкільників дидактичних ігор та вправ.

Відповідь:

Представлений вид діяльності є дидактичною вправою для дітей молодшої вікової групи. Назвати таку вправу можна, наприклад, «Магазин іграшок». Її метою може бути: закріпити знання дітей про розмір предметів та їхнє взаємне розміщення в просторі; сприяти розвитку у дітей пізнавальних психічних процесів (відчуття, сприймання, мислення, пам'яті, уяви та уваги), а також розумових дій (аналізу, синтезу, систематизації, класифікації); активізувати словник дітей словами: магазин, вітрина, полиця (верхня, нижня), розмір, великий, маленький.

З методичної точки зору організація і проведення дидактичної вправи здійснена правильно. Дітей зацікавлено діяльністю, повідомлено завдання, способи їх виконання та умови, які дозволять зробити діяльність успішною і результативною. Також дітей розподілили на команди, кожній з них повідомили завдання.

Як відомо, між дидактичною грою і дидактичною вправою є багато спільних рис. І дидактична гра, і дидактична вправа призначені, в першу чергу, навчити дитину, допомогти їй у цікавій і захопливій формі засвоїти нові знання, сформувати практичні уміння і навички, або закріпити засвоєні раніше теоретичні знання у практичній діяльності. Але є між ними і ряд суттєвих відмінностей.

Основною метою дидактичної вправи є надання дитині можливостей без примусу, з власної волі повторювати одноманітні дії з метою їх якнайкращого засвоєння. Натомість дидактична гра має подвійну мету: дитина має як засвоїти нові знання (чи сформувати нові уміння та навички), так і отримати задоволення від самого процесу гри. Також структура дидактичної гри передбачає обов'язкову наявність ролей. Як бачимо, у наведеному прикладі такий структурний компонент відсутній, що дає нам можливість наполягати на тому, що перед нами зразок саме дидактичної вправи.

Як відомо, у молодшому дошкільному віці провідним видом діяльності дітей є предметна діяльність і розвивається (звісно, за активної участі дорослих) новий вид діяльності – сюжетно-рольова гра, що буде провідним

впродовж всього дошкільного віку.

Провідна діяльність має ряд ознак, що відрізняють її від інших її видів, які також присутні у житті дитини. До них відносять такі:

- діяльність відповідає віковим потребам і можливостям дитини;
- діяльність є цікавою для дитини;
- в ході зазначеної діяльності дитина може засвоювати і закріплювати нові знання;
- в її процесі дитина також має можливість формувати нові і закріплювати сформовані раніше практичні уміння і навички.

Оскільки гра є провідною діяльністю в дошкільному віці, то використання для навчання дидактичних ігор і вправ є цілком доцільним.

5. Рекомендовані джерела

Література, що рекомендується для підготовки до кваліфікаційного іспиту, визначається викладачами на основі списків, що подаються в програмах з навчальних дисциплін: законодавчо-нормативних актів, монографій, посібників, підручників.

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) (нова редакція). Наказ МОН № 33 від 12.01.2021 р. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf
2. Про дошкільну освіту: Закон України : за станом на 20.05.2020 № 2628-III. База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#>
3. Про освіту: Закон України : за станом на 24.06.2020 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#>
4. Акименко С. П. Фартушок надягаємо – казку враз пригадаємо : посібник для дітей раннього віку. *Дошкільне виховання*. 2022. № 8. С. 40.
5. Акименко С. П. Як ми Лисичку і Журавля помирили : конспект заняття для дітей середньої групи. *Палітра педагога*. 2024. № 12. С. 12–13.
6. Андрущенко Л. О., Бушанова Т. А. Роль пошуково-дослідницької діяльності дітей дошкільного віку. *Особистісно-професійна компетентність педагога: теорія і практика* : збірник наукових статей, 2023. С. 13–15.
7. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія / С. А. Васильєва, Н. В. Гавриш, В. В. Рагозіна ; за наук. ред. Н. В. Гавриш. Кропивницький : ІМЕКС - ЛТД, 2022. 226 с.
8. Дитина. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років / наук. кер. проекту: О. В. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч [та ін.]. Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 304 с.
9. Дитяча дошкільна література та виразне читання: навч.-метод. посіб. для самост. роботи студентів з курсу за змішаною формою навчання / І. В. Серєда. Миколаїв : Видавець Румянцева Г. В., 2023. 142 с.
10. Дошкільна освіта у сучасному соціокультурному просторі : зб. наук. праць. Вип. 4 / за заг. ред. О. А. Гнізділової, відпов. ред. Н. В. Ковалевська. Полтава : ФОП Цьома С. П., 2023. 210 с.
11. Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації : збірник наукових і навчально-методичних праць. Вип. 10 / за заг. ред. О. В. Ковшар, К. Є. Суятинової. Кривий Ріг : КДПУ, 2022. 439 с.

12. Загородня Л., Тітаренко С., Барсуковська Г. Фізичне виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2023. 272 с.
13. Заєць Д. В. Малі епічні жанри як самобутнє явище дитячого фольклору. *Пріоритети розвитку початкової освіти в контексті становлення Нової української школи* : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 березня 2021 року) / за заг. ред. Т. І. Шанскової. Житомир, 2022. С. 98–99.
14. Крутий К. Л. Проектування освітнього простору дошкільного навчального закладу як умова розвитку здібностей дитини / Запорізький обл. ІППО. URL: <http://www.ukrdeti.com/nauka.php?ar=1>
15. Максименко Д. Розвиток розумової діяльності дітей дошкільного віку. Харків : Центр учбової літератури, 2024. 192 с.
16. Педагогічні технології інклюзивного навчання. Харків : Кенгуру, 2023. 160 с.
17. Поніманська Т. Дошкільна педагогіка. Київ : Академія, 2022. 448 с.
18. Присяжнюк Л. А., Карук І. В., Стахова І. А. Основи природознавства з методикою : практикум з навчальної дисципліни для студентів. Вінниця, 2023. 142 с.
19. Український дитячий фольклор: матеріали для практичного використання (заклички, мирилки, потішки) / упоряд. Л. П. Довгань. Київ : Видавництво імені Олени Теліги, 2008. 640 с.
20. Холковська І. Л. Методика виховної роботи з обдарованими дітьми. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2022. 172 с.
21. Шаповалова О. В. Роль сім'ї у дошкільній освіті: теорія і практика : навч. посіб. для студ. вищих навчальних закладів. Суми : Редакційно-видавничий відділ СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2023. 225 с.
22. Шевців З. Основи інклюзивної педагогіки. Харків : Центр учбової літератури, 2022. 248 с.

6. Матеріали довідкового характеру і технічні засоби, дозволені для використання під час іспиту

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) (нова редакція) / М-во освіти і науки України. Наказ № 33 від 12.01.2021 р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: mon.gov.ua.
2. Гарник Л. О. Роль малих жанрів українського фольклору в мовленнєвому розвитку дошкільників. Розробка конспектів занять : кваліфікаційна робота / науковий керівник – к. філол. наук, доцент Інна Євгенівна Іншакова. Кривий Ріг, 2023. 85 с.

3. Дитина. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років / наук.кер. проєкту: О.В. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч [та ін.]. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 304 с.
4. Заєць Д. В. Малі епічні жанри як самотутнє явище дитячого фольклору. Пріоритети розвитку початкової освіти в контексті становлення Нової української школи : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 березня 2021 року) / за заг. ред. Т. І. Шанскової. Житомир, 2022. С. 98–99.
5. Дитяча дошкільна література та виразне читання : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу за змішаною формою навчання / І. В. Серєда. – Миколаїв: Видавець Румянцева Г. В., 2023. – 142 с.